

Evropský parlament
Člen Evropského parlamentu

J.E. Petr Nečas
Předseda vlády České republiky
Úřad vlády České republiky
nábř. Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1
e-mail: posta@vlada.cz

Brusel, 24. dubna 2013

Vážený pane předsedo vlády Nečasi,

s velkým znepokojením sledujeme situaci v České republice, kde dochází k nepochopitelnému vývoji v souvislosti s vynikajícím Ústavem pro studium totalitních režimů a jemu podřízeným Archívem bezpečnostních složek. Během pouhých 5 let své existence získaly obě instituce úctyhodné mezinárodní uznání za svou průkopnickou práci a vysoké standardy jak na úrovni domácí tak evropské – jakožto přední organizace mezi řadou podobných institucí pracujících na vypořádávání se se strašlivým dědictvím totalitarismu v Evropě.

Zmiňované instituce získaly své mezinárodní uznání za vysoce kvalitní publikační činnost a přípravu výstav a prestižních konferencí. Přístup k aktům bývalých totalitních tajných služeb je zde nejliberálnější v celosvětovém měřítku a digitalizace archívních dokumentů postupuje bezkonkurenčním tempem. Ústav byl navíc propagátorem unikátního procesu sjednocení více jak 20 partnerských institucí z 13 členských států EU v rámci Platformy evropské paměti a svědomí, která byla podpořena výraznou většinou Evropského parlamentu v jeho *Rezoluci o evropském svědomí a totalitarismu z 2. srpna 2009*, stejně jako Radou EU v letech 2009 a 2011 a Evropskou komisí v roce 2010.

V průběhu uplynulých pěti let jsme s ústavem rozvíjeli těsnou a vzájemně prospěšnou spolupráci.

Nyní jsme se dozvěděli, že nově zvolená Rada ústavu 10. dubna 2013 odvolala z funkce uprostřed jeho pětiletého funkčního období úřadujícího ředitele Daniela Hermana a že celá 15členná Vědecká rada ústavu, sestávající z domácích a mezinárodních akademických expertů, rezignovala během dvou následujících dnů.

Jsme vážně znepokojeni zveřejněným konceptem nově jmenovaného vedení ústavu, který zahrnuje:

1. Likvidaci edičního odboru a vzdělávacích aktivit.
2. Likvidaci odboru digitalizace a informačních technologií.
3. Odvrácení pozornosti ústavu pryč od studia totalitní zločinů a od studia nacistické okupace z let 1938-1945 a namísto toho její zaměření na „témata všedního dne“ jako jsou gender, pracující atd.

Dále jsme vážně znepokojeni tím, že Zlatuše Kukánová, ředitelka Archívu bezpečnostních složek, má být 25. dubna 2013 propuštěna.

Z našeho pohledu je zřejmé, že navržené změny povedou ke kompletní destrukci Ústavu pro studium totalitních režimů. Vnímáme situaci tak, že se jedná o pokus dostat ústav a Archív bezpečnostních složek pod politickou kontrolu. Evropská unie pevně zastává názor, že politická kontrola archívů a výzkumných institucí neodpovídá dobré praxi otevřené společnosti a demokratického vládnutí. Tyto archívy a podobné instituce jsou klíčem k odhalení skutečných faktů o některých z nejtemnějších okamžiků evropských dějin a, jak zdůraznil Evropský parlament, „nemůže dojít k usmíření bez pravdy a vzpomínání.“ Pevně věříme, že historická hodnota takovýchto archívů a příspěvek historické práce vykonané Ústavem pro studium totalitních režimů jsou důležité pro celou Evropskou unii.

Jak kromě jiného konstatoval Evropský parlament ve své Rezoluci o evropském svědomí a totalitarismu z roku 2009, Evropa nebude sjednocena, dokud si nebude schopna vytvořit společný pohled na své dějiny, uznat nacismus, stalinismus, fašismus a komunistické režimy za společné dědictví a přistoupit k upřímné podrobné debatě o zločinech uplynulého století. K boji proti nedemokratickým, xenofobním, autoritářským a totalitním myšlenkám a tendencím je třeba neustálé bdělosti.

To, co se nyní odehrává v Ústavu pro studium totalitních režimů a Archívu bezpečnostních složek v České republice jde proti našim snahám dosáhnout sjednocené, demokratické a prosperující Evropy. Naléhavě proto vyzýváme Vás, pane předsedo vlády, aby byly obnoveny Ústav pro studium totalitních režimů a Archív bezpečnostních složek v jejich plné funkční kapacitě v souladu se zákonem č. 181/2007 Sb.

Děkujeme Vám.

S pozdravem

(podepsáno 25 členů Evropského parlamentu)